

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

49759

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddesi gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

Denizli ili Honaz ilçesi Aşağıdağdere Mahallesi ve çevresinde yürütülmek istenen kalker ocağı faaliyetleri hakkında ortaya çıkan belgeler, konunun sıradan bir ÇED dosyasının çok ötesine geçtiğini göstermektedir.

Bölgede planlanan bir kalker ocağı projesi hakkında verilen 19/09/2023 tarihli "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı yargıya taşınmış; yapılan keşif ve çok disiplinli bilirkişi incelemesinde projenin jeoloji, hidrojeoloji, orman, tarım, meteoroloji ve maden mühendisliği yönlerinden ciddi eksiklikler taşıdığı tespit edilmiştir.

Danıştay kararına yansıyan bilirkişi değerlendirmelerinde faaliyet alanının çok dik topoğrafyaya sahip olduğu, eğimin bazı kesimlerde yüzde 80'lere ulaştığı, taş yuvarlanması, toz, gürültü ve topoğrafya değişikliği risklerinin kuvvetle muhtemel olduğu; kaya düşmesine ilişkin yeterli modelleme ve fizibilitenin bulunmadığı ve şev duraylılık analizlerinin yapılmadığı açıkça belirtilmiştir.

Aynı değerlendirmelerde proje alanının yakınındaki DSİ sondaj kuyularına etkilerin incelenmediği, yakın çevrede diri faylar bulunduğu hâlde bunların Proje Tanıtım Dosyasında değerlendirilmediği, orman bütünlüğünün zarar görebileceği, su kaynaklarının olumsuz etkilenebileceği ve yerleşim alanı bakımından heyelan, erozyon ve sel riskinin artabileceği tespit edilmiştir.

Orman mühendisliği değerlendirmesinde ise mevcut orman örtüsünün yok edilmesi hâlinde, arazinin eğimi ve yetiştirme ortamı şartları nedeniyle eski orman yapısının yeniden kazanılmasının mümkün olmayabileceği ve tahribatın telafisinin son derece güç olacağı belirtilmiştir.

Bütün bu tespitlerin ardından Danıştay Dördüncü Dairesi, Proje Tanıtım Dosyasının projenin çevresel etkilerini ortaya koymakta yetersiz kaldığını ve buna dayanılarak tesis edilen işlemin hukuka uygun olmadığını belirterek iptal kararını 10/10/2024 tarihinde kesin olarak ve oybirliğiyle onamıştır.

Buna karşılık Bakanlığınıza ve ilgili kamu kurumlarına sunulan diğer belgelerde, aynı bölgedeki madencilik faaliyetlerinin devam ettiği ve yargı kararı sonrasında bölgede yeniden bir ÇED kararı tesis edildiği ileri sürülmektedir.

Çevrenin korunmasını sağlayacak idari denetimin, mahkeme kararlarının yalnızca şeklen yerine getirildiği bir bürokratik işleme dönüştürülmesi kabul edilemez. Bir proje hakkında bilim insanlarının ortaya koyduğu riskler ve kesinleşmiş bir yargı kararı mevcutken, aynı coğrafyada farklı parsel, farklı proje veya yeni dosya adı altında benzer faaliyetin sürdürülmesi söz konusuysa bunun bütün yönleriyle açıklığa kavuşturulması zorunludur.

Bu kapsamda;

- 1) Danıştay Dördüncü Dairesinin kesinleşmiş kararından sonra Aşağıdağdere Mahallesi ve söz konusu maden ruhsat sahası içerisinde veya bununla çakışan/komşu alanlarda Bakanlığınızca yeni bir ÇED süreci başlatılmış veya yeni bir ÇED kararı verilmiş midir? Verilmişse kararın tarihi ve kapsamı nedir?
- 2) Yargı kararına konu 112 ada 1 parsel ile belgelerde madencilik faaliyeti yürütüldüğü belirtilen 212 ada 1 parselin birbirleriyle mekânsal, ruhsatsal veya ÇED etki alanı bakımından herhangi bir kesişimi bulunmakta mıdır?
- 3) Yeni bir ÇED değerlendirmesi yapılmış ise Danıştay kararında ortaya konulan şev duraylılık analizi, kaya düşmesi modellemesi, diri fay değerlendirmesi, hidrojeolojik inceleme, DSİ sondaj kuyuları ve su kaynaklarına etkiler tek tek incelenmiş midir? Bu hususların her biri için hangi bilimsel raporlar hazırlanmıştır?
- 4) Danıştay kararında önceki Proje Tanıtım Dosyasının yetersizliği açıkça ortaya konulmuşken, aynı veya bağlantılı proje için yeniden olumlu nitelikte bir çevresel karar verilmişse önceki dosyadan farklı olarak hangi eksiklikler giderilmiş, hangi yeni bilimsel veriler elde edilmiştir?
- 5) Proje alanına yakın yerleşim yerleri ile orman ve tarım alanlarının taş düşmesi, heyelan, erozyon ve sel riskine karşı korunması amacıyla Bakanlığınızca bağımsız bir risk değerlendirmesi yaptırılmış mıdır?
- 6) Danıştay kararında değinilen yakın su kaynaklarının ve DSİ sondaj kuyularının madencilik faaliyetlerinden etkilenip etkilenmeyeceğine yönelik güncel hidrojeolojik modelleme yapılmış mıdır? Yeraltı ve yüzey sularının mevcut durumunu gösteren başlangıç ölçümleri bulunmakta mıdır?
- 7) Faaliyet alanının yakınındaki diri fayların varlığı dikkate alınarak Bakanlığınızca veya ilgili kurumlarca güncel jeolojik-jeoteknik etüt yaptırılmış mıdır?
- 8) Belgelerde aynı bölgede koruma altında olduğu belirtilen arkeolojik alanların bulunduğu anlaşılmaktadır. Koruma envanterinde "I. Derece Arkeolojik Sit" potansiyeli ve taş ocağı tehdidi bulunan alanların madencilik faaliyetlerinden etkilenip etkilenmeyeceği Bakanlığınızca ÇED sürecinde değerlendirilmiş midir?
- 9) Danıştay kararından sonra bölgede herhangi bir yerinde çevre denetimi gerçekleştirilmiş midir? Gerçekleştirildiyse kaç denetim yapılmış, hangi aykırılıklar tespit edilmiş ve hangi idari yaptırımlar uygulanmıştır?
- 10) Yargı kararının dayandığı bilimsel tespitler giderilmeden aynı bölgede madencilik faaliyetlerinin devam ettiğinin belirlenmesi hâlinde faaliyetlerin durdurulması ve verilen çevresel kararların yeniden incelenmesi yönünde işlem yapılacak mıdır?
- 11) Bakanlığınız, kesinleşmiş yargı kararının sonuçlarının proje sahasında fiilen uygulanıp uygulanmadığını denetlemiş midir? Denetlemediyse neden denetlememiştir?
- 12) Çevresel riskleri yargı kararıyla ortaya konulmuş bir sahada, Vatandaşın can ve mal güvenliğini doğrudan ilgilendiren bu kadar çok bilimsel uyarı bulunmasına rağmen faaliyetlerin sürdüğüne ilişkin iddialar karşısında Bakanlığınız neden bugüne kadar kapsamlı ve kamuoyunu tatmin edecek bir inceleme gerçekleştirilmemiştir?